

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.0305080 «Фінанси і кредит»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою

(назва освітньої програми)

на тему: «Оподаткування малого підприємництва в Україні»
(назва теми)

Виконавець:
студентка ФЕФ
Кушнір Аліна Олексіївна

/підпис/

Науковий керівник:
К.е.н., доцент Волкова О.Г.

/підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: У сучасних умовах ефективність функціонування підприємств малого бізнесу значною мірою залежить від податкової політики держави. Між тим темпи розвитку малих підприємств свідчать про те, що впроваджувана державою податкова політика недостатньо забезпечує їх підтримку, стимулювання та розвиток ділової активності. Одним із основних напрямів державної підтримки малого бізнесу є створення сприятливого податкового середовища для таких суб'єктів господарювання. Напрямом реалізації податкової підтримки малого бізнесу виступає спрощена система оподаткування.

Мета дослідження: дослідження теоретичних та практичних питань оподаткування малого підприємництва та шляхів його вдосконалення в Україні.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність та значення поняття оподаткування малого підприємництва;
- дослідити організаційно–правовий механізм оподаткування суб'єктів малого підприємництва
- розкрити сутність спрощеної системи оподаткування;
- виявити тенденції розвитку суб'єктів малого підприємництва, які використовують спрощену систему оподаткування в Україні;
- дослідити фіскальну ефективність оподаткування малого підприємництва України;
- систематизувати зарубіжний досвід оподаткування суб'єктів малого підприємництва;
- узагальнити проблемні питання оподаткування малого підприємництва України;
- запропонувати основні напрямки вдосконалення податкової політики України в сфері оподаткування малого підприємництва.

Об'єкт дослідження: оподаткування підприємництва.

Предмет дослідження: теоретичні основи та практичні аспекти оподаткування малого підприємництва України.

Методи дослідження: При дослідженні теоретичних основ спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва та зарубіжного досвіду використовувалися: з метою всебічного пізнання об'єкта дослідження – діалектичний та історичний методи, методи аналізу та синтезу; для виявлення переваг та недоліків спрощеної системи оподаткування – метод порівняння та логічного узагальнення; з метою наочного зображення статистичного матеріалу, теоретичних та практичних положень – метод спостереження, узагальнення та графічного зображення даних. При визначенні проблемних питань та основних напрямів вдосконалення податкової політики використовувалися методи логічного узагальнення, системно-функціонального методу.

Інформаційна база дослідження: нормативно-правові документи України. В випускній роботі також використовувалися звітні дані Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби, Рахункової палати України, Державного

казначейства України, Державного комітету статистики України, а також монографії, наукова та періодична література.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення і висновки роботи апробовані на підсумковій конференції : «Сучасні проблеми розвитку економіки України» (м. Одеса, ОНЕУ, 2019) з докладом «Світовий досвід стимулювання розвитку суб'єктів малого підприємництва».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (84 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 29 таблиць, 22 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи оподаткування малого підприємництва»** висвітлено основні науково-теоретичні засади організації та здійснення податкової політики держави, її види, функції, мету, завдання та принципи, досліджено організаційно-правовий механізм податкового регулювання малого підприємництва України.

У другому розділі **«Моніторинг оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні»** оцінено фіскальну ефективність оподаткування малого бізнесу, вплив податкових платежів на наповнення бюджету, фіскальне значення єдиного податку, податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску. Проаналізовано вплив податкового контролю та рівень податкового тиску у сфері малого підприємництва України.

У третьому розділі **«Проблеми та шляхи вдосконалення оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні»** розкрито зарубіжний досвід податкового регулювання, проблемні питання формування та реалізації податкової політики України на сучасному етапі розвитку держави та запропоновані шляхи її вдосконалення.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Встановлено, що здійснення податкової політики в сфері оподаткування малого підприємництва відбувається з урахуванням принципів безпосередньо податкової політики: стабільність податкового законодавства; правове регламентування взаємовідносин платників податків і держави; рівномірний розподіл податкового тягаря між категоріями платників; пропорційна відповідність утриманих податків доходам платників; зручність способу, дати, механізму справляння податків для їхніх платників; рівність усіх платників податків перед законом – принцип мінімізації витрат, пов'язаних із нарахуванням і сплатою податків; нейтральність системи оподаткування щодо різних сфер економічної діяльності та форм

господарювання; доступність і відкритість податкової інформації; дотримання податкової таємниці.

2. Визначено сутність спрощеної системи оподаткування - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п. 297.1 Податкового Кодексу України, на сплату єдиного податку та з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Наведені основні вимоги до груп, ставки та терміни сплати єдиного податку на спрощеній системі оподаткування.

3. Встановлено, що найбільшу питому вагу складають малі підприємства, що становить 95,4 % від загального обсягу підприємств в Україні. Найбільша кількість малого бізнесу припадає на торгівлю, сільське, лісове та рибне господарство, проте є сфери, в яких практично всі діючі підприємства є малими і будь-які різкі зміни можуть призвести до суттєвих проблем в цій галузі, зокрема операціями з нерухомістю зайняті 98,5% малих підприємств і лише 1,5 % – середніх, схожа ситуація в освітній, інформаційній та телекомунікаційній галузях тощо.

4. Аналіз основних показників діяльності підприємств за їх розмірами демонструє, що частка малого бізнесу, що отримувала прибутки від своєї діяльності протягом досліджуваних 2014 - 2017 років була меншою від підприємств, що отримали збитки. Даний результат свідчить про наявність несприятливих умов для ведення бізнесу в Україні, що призвело до формування від'ємного загального фінансового результату малих підприємств.

5. Аналіз показників фіскальної ефективності єдиного податку України свідчить про те, що питома вага єдиного податку у доходах Зведеного бюджету та у податкових надходженнях Зведеного бюджету України, попри кризові явища в економіці (у 2014 році спостерігався спад надходження єдиного податку на 0,14 %), продовжувала зростати. За період 2015 -2018 роки надходження єдиного податку збільшувались навіть при зменшенні кількості суб'єктів господарювання. В основному така динаміка спостерігалася завдяки введенню в дію змін до Податкового кодексу України, якими були передбачені нові вимоги до справляння єдиного податку.

6. Встановлено, що рівень виконання запланованих надходжень єдиного податку до Зведеного бюджету України зростає. Така динаміка надходжень спостерігається завдяки поліпшенню рівня адміністрування податків, зокрема, спрощенню ведення бізнесу та оптимізації груп платників спрощеної системи. Застосування відносних ставок єдиного податку для платників I та II груп, відповідно, відсутність зв'язку між фінансовими результатами їх діяльності та розміром сплаченого податку забезпечує місцеві бюджети доходами, ризик недоотримання яких надзвичайно низький. Це дозволяє розглядати єдиний податок як стабільне та прогнозоване джерело податкових надходжень місцевих бюджетів.

7. Доведено, що спрощена система оподаткування користується більшим попитом серед підприємців, оскільки вона проста, ясна, мінімізувала адміністрування, звільняла фонд оплати праці від нарахування внесків до фондів соціального страхування. Загальна кількість платників єдиного податку демонструє стабільну позитивну тенденцію завдяки зручності для платників єдиного податку в плані адміністрування податків, їх нарахування та сплати, спрощенню умов ведення

господарювання порівняно з загальною системою оподаткування та оптимізації груп платників спрощеної системи.

8. Встановлено, що найбільша питома вага надходжень єдиного податку до Зведеного бюджету України припадає на фізичних осіб – підприємців та, проаналізувавши динаміку надходжень єдиного податку від юридичних та фізичних осіб, найбільший їх показник спостерігався у 2018 році. Серед фізичних осіб – підприємців найбільшим попитом користується 3 група єдиного податку, яка складає 76,08 % у загальних надходженнях єдиного податку до Зведеного бюджету України у 2018 році. Що стосується юридичних осіб платників єдиного податку, частка 3 групи у загальних надходженнях з 2015 року з показником у 0,05 % знизилась до 2018 року до 0,02 %. З приводу 4 групи юридичних осіб – їх частка протягом 2015 – 2017 років знаходилась на рівні 0,04 % і тільки у 2018 році дещо знизилась і склала 0,03 % від загальних надходжень єдиного податку.

9. Встановлено, що актуальним напрямком забезпечення стійкого розвитку малого бізнесу є удосконалення податкового контролю в країні. Одним з важливих елементів податкового контролю є контрольню-перевірочна робота органів ДФС. Доведено, що контрольню-перевірочні роботи є дієвим механізмом перевірки роботи підприємств та справедливим та результативним видом роботи у плані донарахованих та узгоджених грошових зобов'язань. У 2018 році результатом контрольню-перевірочної роботи було донараховано до бюджету 34,4 млрд грн, з яких узгоджено 13,4 млрд грн.

10. Головними напрямками удосконалення податкового контролю визначено: удосконалення облікової роботи; зниження рівня податкового навантаження; посилення відповідальності як платників податків, так і податкових органів за недотримання податкового законодавства; налагодження партнерських взаємовідносин між фіскальними органами та платниками податків; удосконалення методики проведення контрольню – перевірочних дій. Всі вище зазначені дії спрямовані на підвищення ефективності роботи Державної фіскальної служби, що, в свою чергу, дасть змогу підвищити податкову дисципліну серед платників податків та збільшити обсяги податкових надходжень до бюджету.

11. Світовий досвід оподаткування суб'єктів малого підприємництва підтверджує соціально-економічну значимість малого та середнього підприємництва у сучасному розвитку економіки держав. На МП відзначається більш висока ефективність праці, дані суб'єкти з меншими витратами задовольняють потреби в дефіцитних видах товарів і послуг на основі розробки місцевих джерел (сировина) і забезпечують при цьому велику зайнятість. Вони збільшують розміри надходжень до муніципальних бюджетів, стимулюють НТП, виконують інші важливі для господарства функції.

12. За результатами дослідження зарубіжного досвіду оподаткування суб'єктів малого підприємництва, визначені основні шляхи та види пільгового оподаткування: звільнення деяких видів підприємств від необхідності ведення звітності про результати господарської діяльності й запровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності; спрощення вимог до звітності, прогресивна шкала оподаткування, наявність пільг для високотехнічних галузей, а також ряд пільг

стосовно капіталовкладень у будівництво та придбання основних засобів; програми для малого бізнесу, які видають кредити, у тому числі довгострокові під вигідні умови для приватних підприємців та малих фірм зі зниженими та зафіксованими процентними ставками; значною мірою надається допомога на освоєння мало розвинених або нових сегментів ринку, задля досягнення найвищої продуктивності та конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

13. В роботі визначені наступні проблеми оподаткування суб'єктів малого підприємництва: значні витрати на адміністрування податків та зборів; відсутність стимулів для інвестицій в малий бізнес; перешкоди офіційного працевлаштування працівників; високий рівень податкових ставок; сплата єдиного внеску при призупиненні діяльності фізичними особами-підприємцями; велика кількість нормативно-правових актів, якими повинні постійно керуватися платники податків та працівники органів державної фіскальної служби України; протиріччя певних податкових законів, їх нестабільність, безсистемне надання пільг та неоднозначне розуміння сутності окремих видів податків.

14. В роботі визначені основні напрями вдосконалення системи оподаткування малого підприємництва: спрощення процесу звітування та сплати податків та зборів; інформаційна та консультаційна підтримка малого бізнесу податковими органами; надання податкових пільг для малого підприємництва у пріоритетних для держави сферах економіки; зниження рівня оподаткування праці; прибрати обов'язкову сплату ЄСВ для «сплячих» фізичних осіб – підприємців; послаблення податкового тиску і подальше спрощення податкової системи скасуванням неефективних податків з адміністративного погляду; покращення іміджу суб'єктів малого і середнього підприємництва та підвищення інформованості громадян про підприємницьку діяльність; побудова стабільної, зрозумілої та цілісної податкової системи з метою визначення збалансованих підходів до фінансового перерозподілу в межах країни й обґрунтування норм оподаткування.

АНОТАЦІЯ

Кушнір А.О. «Оподаткування малого підприємництва в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «6.0305080. Фінанси і кредит»

за освітньою програмою «_____».
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти оподаткування малого підприємництва, а також практичні питання формування податкової системи та її реалізації в Україні.

Досліджено формування та становлення податкової системи України, проаналізовано роль спрощеної системи оподаткування для малого підприємництва, досліджено фіскальну ефективність сплати таких податків для малого бізнесу як єдиний податок, податок на доходи фізичних осіб та єдиний соціальний внесок.

Визначені проблемні питання оподаткування малого підприємництва в Україні та запропоновано заходи їх вдосконалення через покращення системи адміністрування податків та зборів, надання податкових пільг для малого підприємництва у пріоритетних для держави сферах економіки.

Ключові слова: податкова система, податкове регулювання, мале підприємництво, фіскальна політика, єдиний податок, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок.

ANNOTATION

Kushnir A.A. "Taxation of Small Entrepreneurship in Ukraine".

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "6.0305080. Finance and Credit"

for the educational program "_____".
(the name of the educational program)

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2019.

The paper deals with theoretical aspects of taxation of small business, as well as practical questions of the formation of a tax system and its implementation in Ukraine.

The formation and formation of the tax system of Ukraine is analyzed, the role of the simplified taxation system for small business is analyzed, the fiscal efficiency of paying such taxes for small business is studied as a single tax, personal income tax and a single social contribution.

The problems of taxation of small business in Ukraine are identified and measures for their improvement are proposed through improving the system of administration of taxes and fees, providing tax privileges for small businesses in the priority sectors of the economy.

Key words: tax system, tax regulation, small business, fiscal policy, single tax, personal income tax, single social contribution.